

Тақриз

ба автореферати диссертатсияи номзадии Халиков Масъудҷон Ғафурович дар мавзуи «Муродифот дар «Тарҷумаи Тафсири Табарӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илми филология аз рӯйи ихтисоси 10.02.01 – забони тоҷикӣ

Асрҳои IX-XI мелодӣ яке аз муҳимтарин марҳилаи ташаккули забони тоҷикӣ ба шумор меравад. Маҳз дар ин марҳила забони тоҷикӣ, ки ба гунае ду қарн ба сукут рафта буд, яқбора эҳе гашта, забони илму давлатдорӣ гардид. Аз муҳимтарин асарҳое, ки дар ин марҳила аз забони арабӣ тарҷумаву дар ташаккули забони тоҷикӣ нақши бориз гузоштааст ва бо фарогирии калимоту таъбироти адабиву лаҳҷавӣ қомуси ҷовидона ба шумор меравад, “Тарҷумаи Тафсири Табарӣ” мебошад. Воқеан, ҳар пажухише, ки дар робита ба ин асари гаронсанг сурат мегирад, саривактиву сугуданист. Аз ҷумла, пажухиши унвонҷӯ Халиков М.Ғ. дар мавзуи “Муродифот дар “Тарҷумаи Тафсири Табарӣ” бори дигар ба арзиши илмӣ ва ганҷинаи забони тоҷикӣ будани ин асар ишора мекунад. Воқеан, унвонҷӯ бо таҳқиқи навъҳои гуногуни муродифот дар ин асар тавонистааст, ки тавоноии забони тоҷикиро дар баробари забони арабӣ, ки дар асрҳои миёнаи ҳамчун забони илм ва тамаддуни исломӣ эътироф шудааст, ба тасвир кашад.

Фишурдаи диссертатсияи Халиков М.Ғ. аз муқаддима, се боб, нух фасл, хулоса ва феҳристи адабиёт таркиб ёфтааст.

Дар боби аввал унвонҷӯ ба шарҳу тавзеҳи сайри таърихии истилоҳи муродиф ва гунаҳои он пардохта, дидгоҳи донишмандони гузаштаву муосири ватаниву хориҷиро атрофи он меорад. Дар ин фасл эҳсос мешавад, ки унвонҷӯ бо арҷгузорӣ аз андешаҳои донишмандон онҳоро нақд намуда, бо як равиши хосси илмӣ назари худро пешниҳод менамояд. Дар фаслҳои боби дувум ҷойгоҳи муродифҳо дар асари «Тарҷумаи Тафсири Табарӣ» бо истифодаи усули омӯрӣ, силсилаҳои муродифии луғавӣ ва таснифи мавзуии онҳо дар асари мазкур мавриди арзёбӣ қарор гирифтааст. Бе шак, боби дувум аз бахшҳои муҳими

фишурда ба шумор меравад, зеро дар он унвонҷӯ ба баррасии оморӣ муродифот дар асар пардохтааст, ки ин арзиши илмӣ таҳқиқро чанд баробар намудааст. Ба эҳтимоли зиёд, дар фарқ гузоштан байни муродифҳои чуфту такрорвожаҳо ва муродифҳои пайхам хатто забоншиносон мушкилӣ доранд. Бо назардошти ин нукта, дар унвонҷӯ дар фишурда ҳамгунӣ ва тафовутҳои асосӣ ин ду падидаи забонӣ аз ҳамдигар оварда шудааст. Боби савуми фишурда идомаи мантиқии боби дувум буда, дар он унвонҷӯ аз усули оморӣ кор гирифтааст, ки ин арзиши илмӣ таҳқиқро афзудааст.

Дар хулосаи фишурда унвонҷӯ талхиси ҳама фаслҳои таҳқиқро овардааст.

Аз номгӯи маводи нашркардаи унвонҷӯ бармеояд, ки мавсуф хулосаҳо ва масъалаҳои марбут ба мавзӯи таҳқиқи диссертатсиониро дар конференсияҳои байналмилалӣ, ҷумҳуриявӣ ва донишгоҳӣ мавриди баррасӣ қарор додааст. Нуктаҳои асосӣ ва натиҷаҳои таҳқиқи Халиков М.Ғ. дар 9 мақола, аз ҷумла, 6 мақола дар маҷаллаҳои тақризишавандаи КОА-и назди Президенти ҶТ ва КОА-и ФР ва 3 мақола дар маҷмуаҳои гуногуни илмӣ ба чоп расидаанд.

Ба ин тартиб, фишурда фарогири муҳтавои диссертатсияи номзодии Халиков М.Ғ. буда, ба меъёрҳои фишурдаҳои номзадӣ ҷавобгӯ мебошад.

Вале дар баробари дастовардҳо дар фишурда камбудӣҳое низ ба назар мерасад, аз ҷумла:

1. Бархе ҷумлаҳо ба таҳрири услубӣ ниёз доранд. Масалан, дар ҷумлаи сархати аввали саҳифаи 11 печидагӯфторӣ дида мешавад. Дар сархати нухуми с.15 низ ин мушкилӣ дида мешавад;

Камбудии зикршуда ба арзиши илмӣ фишурда ҳалал ворид намекунад.

Диссертатсияи Халиков Масъуд Ғафурович дар мавзӯи «Муродифот дар «Тарҷумаи Тафсири Табарӣ» таҳқиқи анҷомёфта ва ҷавобгӯи талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон буда, ба талаботи бандҳои 31-35-и Тартиби додани дараҷаи илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад. Муаллифи он – Халиков М.Ғ. дарёфти дараҷаи илмии номзоди филология аз рӯйи ихтисоси 10.02.01. - Забони тоҷикӣ мебошад.

Муқарриз:

Н.и.ф. дотсент, декани факултети
филология ва рӯзноманигории
Донишгоҳи давлатии Данғара

Самардинов Қ.Н.

Имзои Самардинов Қ.Н. -ро тасдиқ мекунам,
сардори шӯъбаи кардҳои Донишгоҳи
давлатии Данғара:

Ҷабборӣ Н. Ҷ.

Нишонӣ: 735320, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ноҳияи Данғара, кӯчаи Марказӣ, 25
Тел: (+992) 909119201
E-mail: ddd@mail.ru